

:

()

: شهریور ۱۴۰۳

: تراشه های پیشرفته، خودروساز چینی، منطقه ویژه رایانش ابری، صندوق سرمایه گذاری عمومی،
کشتی حمل گاز طبیعی، پروژه تاپی

: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی" رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب، رویدادهای کلیدی از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد توجه قرار می‌گیرند. هدف از تهیه این گزارش که به صورت ماهانه از سوی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران منتشر خواهد شد ارائه تصویری روشن از محیط ژئواکونومیک ایران و فرصت‌ها و تهدیدهای ایران در این فضا است.

فهرست مطالب

۵	تحولات جهانی
۷	تحولات منطقه‌ای
۱۹	پژوهش‌های تازه

تحولات جهانی

آمریکا کنترل‌های صادراتی به چین را تشدید کرد

دولت ایالات متحده اخیراً در اقدامی جدید و قابل توجه، کنترل‌های صادراتی سخت‌گیرانه‌تری را بر فناوری‌های پیشرفته اعمال کرده است. این اقدام که عمدتاً متوجه چین است، شامل محدودیت‌هایی بر صادرات تجهیزات ساخت تراشه‌های پیشرفته، رایانه‌های کوانتومی و نرم‌افزارهای مرتبط با هوش مصنوعی می‌شود. هدف از این اقدام، جلوگیری از دسترسی چین به فناوری‌هایی است که می‌توانند در تقویت توان نظامی و اقتصادی این کشور نقش بسزایی داشته باشند. دولت آمریکا این محدودیت‌ها را با دلایل امنیت ملی و سیاست خارجی توجیه کرده و معتقد است که این اقدام برای حفظ برتری تکنولوژیکی آمریکا و جلوگیری از استفاده سوء از این فناوری‌ها توسط رقبای ضروری است. با این حال، این تصمیم با واکنش‌های مختلفی روبرو شده است. برخی از کارشناسان معتقدند که این اقدام می‌تواند به جنگ تجاری بین دو کشور دامن زده و به اقتصاد جهانی آسیب برساند. از سوی دیگر، برخی دیگر بر این باورند که این اقدام برای حفظ امنیت ملی آمریکا ضروری است. در همین حال، چین نیز به این اقدام واکنش نشان داده و آن را مداخله در امور داخلی خود دانسته است. این اقدام همچنین می‌تواند بر صنعت نیمه‌هادی جهانی تأثیر گذاشته و زنجیره تامین را مختل کند. با توجه به اهمیت فناوری در رقابت جهانی، انتظار می‌رود که این رقابت تکنولوژیکی بین دو کشور در آینده نیز ادامه یابد. این اقدام نه تنها بر روابط دو جانبه آمریکا و چین، بلکه بر اقتصاد جهانی و زنجیره تامین نیز تأثیرگذار خواهد بود. همچنین، این اقدام بحث‌های گسترده‌ای را در مورد تعادل بین امنیت ملی و منافع اقتصادی برانگیخته است.

سرمایه‌گذاری ۷۰ میلیارد دلاری در چین

در سال‌های اخیر، چین به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مقاصد سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) در جهان شناخته شده است. در واقع این کشور با فراهم کردن شرایط مطلوب سرمایه‌گذاری و کاهش محدودیت‌ها، توانسته سرمایه‌های قابل توجهی را جذب کند. بر مبنای گزارش‌های اخیر رسانه‌های چین، حجم سرمایه‌گذاری خارجی در چین در نیمه اول سال جاری به ۵۰۰ میلیارد یوان (حدود ۷۰ میلیارد دلار) رسید؛ رقمی که حاکی از رشدی پایدار و قابل توجه در مقایسه با دهه گذشته است.

علاوه بر این، تعداد شرکت‌های تازه ثبت‌شده با سرمایه خارجی نیز با افزایش ۱۴.۲ درصدی نسبت به سال گذشته روبرو شده و به حدود ۲۷ هزار شرکت رسیده است. این رشد، به دلیل اجرایی شدن سیاست‌های جدید دولت چین به‌منظور تسهیل دسترسی به بازار و کاهش محدودیت‌های بخش تولید

حاصل شده است.

در واقع شورای دولتی چین در آغاز سال ۲۰۲۴، یک برنامه عملیاتی ۲۴ ماده‌ای را باهدف گسترش دسترسی به بازار، تضمین مشارکت برابر شرکت‌های خارجی در مناقصات دولتی و تسهیل تبادل پرسنل تجاری بین‌المللی، تدوین و منتشر کرد.

این نکته حائز اهمیت است که افزایش حجم سرمایه‌گذاری خارجی در چین از دهه ۱۹۸۰ میلادی، نقش مهمی در تسریع صنعتی‌سازی چین ایفا کرده است؛ در واقع ورود سرمایه‌ها و تجهیزات خارجی در آن زمان، به توسعه و پیشرفت بخش تولیدی این کشور کمک شایانی کرد. این روند همچنان ادامه دارد؛ به‌نحوی که در حال حاضر، چین با برخورداری از زیرساخت‌های پیشرفته، شبکه‌های لجستیکی کارآمد و بازار بزرگ و پایدار، همچنان به‌عنوان یکی از جذاب‌ترین مقاصد سرمایه‌گذاران بین‌المللی شناخته می‌شود.

چین با وجود چالش‌های ژئوپلیتیکی و روندهای ضد جهانی‌شدن، همچنان توانسته موقعیت خود را به‌عنوان یک قطب جذب سرمایه حفظ کند. هر چند که اجرای سیاست‌های حمایت‌گرایانه و تعرفه‌های بالا از سوی برخی از کشورها، بر صادرات چین تأثیراتی برجای گذاشته، اما در مقابل، چین را به سمت خودکفایی فناوری نیز سوق داده است؛ به‌نحوی که این کشور در سال‌های اخیر، پیشرفت‌های قابل‌توجهی در حوزه‌هایی مانند 5G، هوش مصنوعی و انرژی‌های تجدیدپذیر داشته است.

چری چین، سلطان جدید بازار خودرو روسیه

در یک تحول چشمگیر در بازار خودرو روسیه، شرکت چینی چری موفق شد با افزایش چشمگیر فروش خود، به بزرگترین شرکت خارجی فعال در این کشور تبدیل شود. این دستاورد قابل توجه در حالی حاصل شده است که روسیه تحت فشار تحریم‌های گسترده غرب قرار دارد.

بر اساس جدیدترین گزارش مجله فوربس، چری در سال ۲۰۲۳ با کسب درآمدی بالغ بر ۶۵٫۶ میلیارد دلار، رتبه نخست را در میان ۵۰ شرکت بزرگ فعال در روسیه که حداقل ۵۰ درصد مالکیت خارجی دارند، از آن خود کرده است. این در حالی است که در سال گذشته، چری در رتبه دهم این فهرست قرار داشت.

با توجه به آمار منتشر شده توسط آژانس تحلیلی Autostat، چری پس از برند داخلی لادا، دومین خودروساز پرفروش در روسیه در سال گذشته بوده است و ۱۱ درصد از کل بازار خودرو این کشور را در اختیار دارد. این موفقیت چشمگیر، در سایه خروج شرکت‌های بزرگ خودروسازی اروپایی، ژاپنی و کره‌ای از بازار روسیه پس از آغاز جنگ اوکراین و اعمال تحریم‌های گسترده علیه این کشور، حاصل شده است.

با توجه به موفقیت چری و حضور پررنگ دیگر برندهای چینی مانند هاوال، جیلی، چانگ آن، اکسید و اومدا در بازار روسیه، می‌توان گفت که خودروسازان چینی به طور کامل بر این بازار مسلط شده‌اند. این در حالی است که پیش از این، شرکت‌های خودروسازی اتحادیه اروپا مانند فولکس واگن و رنو، جایگاه نخست در این بازار را در اختیار داشتند.

در آخرین رتبه‌بندی فوربس، شرکت‌های تولیدکننده تنباکو JT Group ژاپن و Philip Morris International آمریکا به ترتیب در رتبه‌های دوم و سوم قرار گرفته‌اند و شرکت پپسی‌کولا نیز در رتبه چهارم جای دارد. همچنین، شرکت خرده‌فروشی لوازم خانگی Leroy Merlin به دلیل انتقال کنترل دارایی‌های روسی خود به مدیریت محلی، از این فهرست حذف شده است.

تسلط چری بر بازار خودرو روسیه، نشان‌دهنده قدرت روزافزون خودروسازان چینی در عرصه جهانی و توانایی آن‌ها در پر کردن خلاء ایجاد شده بواسطه خروج رقبای غربی است. همچنین، این رویداد نشان می‌دهد که تحریم‌های غرب علیه روسیه، فرصت‌های جدیدی را برای شرکت‌های چینی ایجاد کرده است.

تحولات منطقه ای

عربستان سعودی؛ کانون رایانش ابری

عربستان سعودی با راه‌اندازی منطقه اقتصادی ویژه رایانش ابری (CCSEZ) در ریاض، گام بلندی در راستای تبدیل شدن به یک مرکز پیشرو در فناوری‌های پیشرفته رایانش ابری برداشته است. این منطقه از زمان افتتاح در آوریل ۲۰۲۳ که در برج نوآوری شهر علم و فناوری ملک عبدالعزیز مستقر شده، مورد توجه بسیاری از سرمایه‌گذاران و شرکت‌های فناوری قرار گرفته است.

بر اساس آمار منتشر شده توسط شرکت تحقیقات بازار "موردور اینتلیجنس"، بازار رایانش ابری عربستان سعودی در سال ۲۰۲۳ به حدود ۴٫۸ میلیارد دلار رسید و انتظار می‌رود حجم این بازار تا سال ۲۰۲۹، به ۸٫۸ میلیارد دلار افزایش یابد. این رشد چشمگیر، نشان‌دهنده پتانسیل بالای منطقه اقتصادی ویژه رایانش ابری در جذب سرمایه‌گذاری‌ها و توسعه فناوری‌های دیجیتال در این کشور بوده است.

در واقع منطقه اقتصادی ویژه رایانش ابری، با ایجاد محیطی مناسب برای سرمایه‌گذاران و ارائه مشوق‌های جذاب، از جمله تعبیه قوانین ساده و مزایای مالیاتی، توانسته است شرکت‌های بزرگ فناوری مانند Amazon Web Services را به سرمایه‌گذاری در عربستان ترغیب کند. بر اساس گزارش شرکت مشاوره مدیریت "کارنی"، انتظار می‌رود این منطقه با سرمایه‌گذاری ۵٫۳ میلیارد دلاری AWS در توسعه مراکز داده، موفق

شود تا هدف بلندپروازانه عربستان برای دستیابی به ظرفیت ۱۳۰۰ مگاواتی مراکز داده تا سال ۲۰۳۰ را محقق سازد.

به عقیده کارشناسان، منطقه اقتصادی ویژه رایانش ابری، تأثیر چشمگیری بر بخش‌های مختلف اقتصادی عربستان بر جای خواهد گذاشت. در واقع این منطقه می‌تواند در حوزه‌های خدمات مالی، دولتی و بهداشت و درمان تحول ایجاد کند. به‌عنوان مثال، استفاده از رایانش ابری در بخش مالی، می‌تواند بهبود امنیت مالی و جلوگیری از تقلب از طریق تحلیل‌های ابری را ممکن سازد.

همچنین این منطقه می‌تواند نقش کلیدی در توسعه آموزش، دولت الکترونیک و حمل‌ونقل هوشمند در عربستان ایفا کند. در واقع با پذیرش گسترده‌تر رایانش ابری، بهره‌وری و تصمیم‌گیری مبتنی بر داده‌ها در این بخش‌ها به طرز چشمگیری بهبود خواهد یافت.

نکته حائز اهمیت آنکه منطقه اقتصادی ویژه رایانش ابری، نه‌تنها به افزایش سرمایه‌گذاری‌ها کمک می‌کند، بلکه با ایجاد فرصت‌های شغلی جدید در حوزه‌های مرتبط با فناوری‌های پیشرفته، به تحقق اهداف سند چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان نیز یاری می‌رساند؛ به نحوی که این منطقه، به توسعه بیشتر شرکت‌های فناورانه و هوش مصنوعی در عربستان منجر خواهد شد که نیازمند توان رایانشی بالا هستند. با توجه به این تحولات، عربستان سعودی در مسیر تبدیل‌شدن به یک مرکز منطقه‌ای برای فناوری‌های پیشرفته و نوآوری‌های دیجیتال قرار دارد و انتظار می‌رود منطقه اقتصادی ویژه رایانش ابری، نقش مهمی در این مسیر ایفا کند.

چین در کانون تجارت خارجی عربستان

بر اساس آخرین آمارهای منتشر شده از سوی اداره آمار عربستان، صادرات غیرنفتی عربستان سعودی در سه‌ماهه دوم سال ۲۰۲۴ با رشد ۱۰,۵ درصدی نسبت به سال گذشته همراه بوده است. این افزایش به دلیل رشد صادرات به امارات متحده عربی و چین بوده و از اهداف اقتصادی این کشور تحت عنوان چشم‌انداز ۲۰۳۰ حمایت می‌کند. در ادامه بر مبنای داده‌های اداره آمار عمومی عربستان، به جزئیات مربوط به صادرات، واردات و نقش بنادر و فرودگاه‌های عربستان پرداخته شده است.

۱- رشد صادرات غیرنفتی

- رشد کلی: صادرات غیرنفتی عربستان سعودی در سه‌ماهه دوم سال ۲۰۲۴ با رشد ۱۰,۵ درصدی نسبت به سال قبل به ۵۱,۱۶ میلیارد ریال سعودی (۱۳,۶۳ میلیارد دلار) رسید.

- عوامل اصلی: عمده این رشد به دلیل افزایش صادرات به امارات متحده عربی (۱۵,۰۷ میلیارد ریال) و چین (۷,۰۸ میلیارد ریال) بوده است.

۲- واردات و صادرات امارات متحده عربی و چین

- واردات از امارات: امارات متحده عربی در این دوره از عربستان واردات ماشین‌آلات و وسایل مکانیکی (۵,۸۳ میلیارد ریال)، تجهیزات حمل‌ونقل (۳,۶۸ میلیارد ریال) و محصولات شیمیایی (۱,۴۸ میلیارد ریال) داشته است.

- چین به عنوان صادرکننده: چین به بزرگ‌ترین صادرکننده به عربستان تبدیل شده و ۲۳,۱ درصد از کل واردات به ارزش ۴۵,۳۸ میلیارد ریال را به خود اختصاص داده است.

۳- کشورهای اصلی واردکننده کالاهای غیرنفتی

- مهم‌ترین واردکنندگان: بحرین (۵,۷۹ میلیارد ریال)، هند (۵,۴۸ میلیارد ریال)، سنگاپور (۳,۱۳ میلیارد ریال)، ترکیه (۲,۹۳ میلیارد ریال) و بلژیک (۲,۴ میلیارد ریال) از جمله کشورهای هستند که در سه‌ماهه دوم سال ۲۰۲۴ کالاهای غیرنفتی از عربستان وارد کرده‌اند.

۴- محصولات صادراتی اصلی

- محصولات شیمیایی و پلاستیکی: محصولات شیمیایی و غیرآلی ۲۵,۶ درصد و محصولات پلاستیکی ۲۴,۳ درصد از کل صادرات غیرنفتی عربستان را در سه‌ماهه دوم تشکیل داده‌اند.

۵- بنادر و فرودگاه‌های اصلی صادرات

- بنادر اصلی: بیشترین حجم صادرات غیرنفتی از بندر صنعتی ملک فهد در جیبیل (۱۱,۲ میلیارد ریال) و بندر دریایی رأس تنوره (۹,۹۶ میلیارد ریال) انجام شده است.

- فرودگاه‌های اصلی: صادرات از فرودگاه بین‌المللی ملک خالد در ریاض (۵,۸۶ میلیارد ریال)، فرودگاه بین‌المللی ملک عبدالعزیز (۵,۸۶ میلیارد ریال) و فرودگاه بین‌المللی ملک فهد (۳,۲۵ میلیارد ریال) صورت گرفته است.

۶- کاهش صادرات نفتی و تراز تجارت کالا

- کاهش صادرات نفتی: صادرات نفتی عربستان با کاهش ۳,۳ درصدی روبرو شد که به کاهش تولید نفت در آوریل ۲۰۲۳ مرتبط است.

- تراز تجاری: تراز تجارت کالا در سه‌ماهه دوم سال ۲۰۲۴ با کاهش ۶ درصدی مواجه شد.

۷- کمپین‌های لجستیکی و توسعه روابط تجاری

- کمپین هوایی به چین: شرکت باربری هوایی سعودی کمپینی با نام "پرواز ۲۴ ساعته به چین" راه‌اندازی کرده تا ارتباطات تجاری خود با چین را برجسته کند.

- اهداف کمپین: بهبود حمل‌ونقل و ارتقای کیفیت محصولات ساخت عربستان در بازار چین.

ثبت رکورد جدید در تجارت خارجی غیرنفتی امارات

داده‌های تازه، نشان می‌دهد که تجارت خارجی غیرنفتی امارات متحده عربی در نیمه اول سال ۲۰۲۴ به رکورد ۱,۴ تریلیون درهم (۳۸۱,۱۷ میلیارد دلار) رسید که نسبت به سال گذشته، ۱۱,۲ درصد افزایش یافته است. در همین راستا شیخ محمد بن راشد آل مکتوم، حاکم دبی، ابراز داشت: "تجارت خارجی غیرنفتی ما در طی شش ماه اخیر، با رشد ۲۵ درصدی در صادرات غیرنفتی، به رقم ۱,۴ تریلیون درهم نزدیک شده است. هدف ما این است که تا پایان سال جاری، آن را به رقم ۳ تریلیون درهم افزایش دهیم."

حاکم دبی افزود: "روابط اقتصادی ما با کشورهای مختلف تقویت شده است؛ به طوری که تجارت با هند ۱۰ درصد، با ترکیه ۱۵ درصد و با عراق ۴۱ درصد افزایش یافته است؛ در واقع عراق به بزرگ‌ترین مقصد صادراتی امارات تبدیل شده است و پس از آن، کشورهای هند، ترکیه و سایر کشورها قرار دارند."

در شش ماه نخست سال ۲۰۲۴، حجم صادرات غیرنفتی به ۱۰ شریک تجاری برتر امارات، ۲۸,۷ درصد افزایش یافته است؛ این در حالی است که حجم تجارت با سایر کشورها، ۱۲,۶ درصد رشد کرده است. مهم‌ترین اقلام صادراتی امارات در نیمه اول سال ۲۰۲۴، عبارت‌اند از: طلا، جواهرات، سیگار، روغن‌ها، آلومینیوم، سیم‌های مسی، مواد چاپی، نقره، صنایع آهن و عطرها که در مجموع، شاهد رشد سالانه ۳۶,۸ درصدی بوده‌اند. سایر کالاها نیز به میزان ۱ درصد رشد داشته‌اند.

علاوه بر این، حجم صادرات مجدد امارات در نیمه اول سال ۲۰۲۴، به ۳۴۵,۱ میلیارد درهم رسید که ۲,۷ درصد نسبت به سال گذشته افزایش یافته و ۱۱,۲ درصد نسبت به همان دوره در سال ۲۰۲۲ رشد داشته است.

شایان توجه است که حجم صادرات مجدد امارات با شرکای تجاری عمده خود، به‌ویژه عربستان سعودی، عراق، هند، ایالات متحده، کویت و قطر نیز رشد یافته است. از سوی دیگر قزاقستان به دلیل افزایش صادرات مجدد تلفن‌های همراه، به فهرست شرکای اصلی صادرات مجدد امارات پیوسته است؛ به نحوی که

حجم صادرات امارات به این کشور، رشد تقریبی دو برابری را تجربه کرده است.

به‌طور کلی، صادرات مجدد امارات با ۱۰ شریک تجاری برتر، به میزان ۷,۶ درصد رشد داشته است. در همین راستا تلفن همراه و الماس، در صدر فهرست صادرات مجدد این کشور قرار دارند. بیشترین رشد در صادرات مجدد، به قطعات هواپیما، خودروها و وسایل نقلیه حمل‌ونقل مربوط می‌شود.

از سوی دیگر حجم واردات غیرنفتی امارات متحده عربی در نیمه اول سال ۲۰۲۴ به ۸۰۰ میلیارد درهم رسید که ۱۱,۳ درصد نسبت به سال قبل و ۳۴,۶ درصد نسبت به شش ماه اول سال ۲۰۲۲ افزایش یافته است.

نکته شایان توجه آن است که بخش قابل توجهی از واردات غیرنفتی امارات، مجدداً صادر می‌شود. در واقع حجم واردات از ۱۰ بازار برتر، ۷,۲ درصد افزایش یافته است؛ به‌نحوی که ۴۸,۷ درصد از کل واردات را تشکیل می‌دهد. ۵۱,۳ درصد از واردات امارات نیز از سایر کشورها تأمین می‌شود که در نیمه اول سال ۲۰۲۴، به میزان ۱۵,۴ درصد رشد داشته است.

نکته حائز اهمیت آنکه امارات، اهداف اقتصادی بلندپروازانه‌ای را تعیین کرده است که هدف آن، دستیابی به ۴ تریلیون درهم در تجارت خارجی تا سال ۲۰۳۱ است.

صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان؛ راهبرد کاهش وابستگی به نفت و تحقق چشم‌انداز

۲۰۳۰

بر اساس گزارش‌های منتشر شده اخیر، صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان سعودی (PIF) در تلاش است تا با کاهش وابستگی اقتصادی کشور به نفت، نقش بیشتری در تحقق چشم‌انداز ۲۰۳۰ ایفا نماید. این صندوق به عنوان پنجمین صندوق ثروت ملی در جهان و دومین در میان کشورهای عربی به شمار می‌رود. از همین رو می‌تواند نقشی کلیدی در تحقق این اهداف ایفا کند.

بر اساس گزارش‌ها، ارزش دارایی‌های صندوق سرمایه‌گذاری عمومی در حال حاضر، ۳,۴۷ تریلیون ریال سعودی (۹۲۵ میلیارد دلار) است؛ این رقم، نشان‌دهنده رشد ۲۹ درصدی دارایی این صندوق در مقایسه با پایان سال ۲۰۲۲ است. میزان سود حاصله صندوق در سال ۲۰۲۳، ۳۶,۸۱ میلیارد دلار بود؛ امری که به تقویت جایگاه عربستان به عنوان یکی از بزرگترین سرمایه‌گذاران منطقه کمک کرده است.

صندوق سرمایه‌گذاری عمومی در ماه‌های گذشته، سرمایه‌گذاری‌های بزرگی را در شرکت‌های داخلی و بین‌المللی انجام داده است.

علاوه بر این بر اساس گزارش‌های منتشر شده، صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان در نیمه اول سال

۲۰۲۴، سرمایه بیشتری را نسبت به سایر سرمایه‌گذاران دولتی در جهان وارد بازار کرده است.

نکته حائز اهمیت دیگر آنکه حجم مالکیت این صندوق از بازار ایالات متحده تا پایان سه‌ماهه دوم سال جاری، به ۲۰,۷ میلیارد دلار افزایش یافته است.

یکی از برنامه‌های جدید صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان، خرید هواپیماهای بوئینگ و ایرباس به‌منظور تأسیس یک شرکت حمل‌ونقل هوایی است. این اقدام با هدف تبدیل عربستان سعودی به یک مرکز لجستیک جهانی و گسترش فعالیت‌های اقتصادی غیرنفتی از جمله در زمینه گردشگری و هواپیمایی صورت می‌گیرد.

اگرچه صندوق سرمایه‌گذاری عمومی با سرعت بالایی در حال توسعه است، اما با چالش‌ها و خطراتی نیز مواجه است. برخی از سرمایه‌گذاری‌های بین‌المللی این صندوق، مانند سرمایه‌گذاری ۱,۵ میلیارد دلاری در شرکت لوسید، با مشکلات مالی روبه‌رو شده‌اند. همچنین، سرمایه‌گذاری ۷۵۰ میلیون دلاری این صندوق در شرکت واقعیت افزوده مجیک لپ که هنوز به دنبال یک مدل تجاری پایدار است، نشان‌دهنده برخی از تهدیدات پیش روی استراتژی‌های صندوق است.

تحلیلگران اقتصادی بر این باورند که صندوق سرمایه‌گذاری عمومی با خرید شرکت‌های پیشرو در حوزه فناوری، انرژی‌های تجدیدپذیر و هوش مصنوعی و همچنین ایجاد مشارکت‌های استراتژیک، نقش مهمی در تنوع‌بخشی به اقتصاد عربستان سعودی و کاهش وابستگی به نفت ایفا می‌کند.

به‌ویژه اینکه صندوق در جذب فناوری‌ها، دانش و سرمایه‌گذاری‌های خارجی نقش مؤثری ایفا می‌کند و به تقویت جایگاه اقتصادی عربستان سعودی در سطح جهانی کمک می‌کند. به نظر می‌رسد که صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان سعودی با تمرکز بر ایجاد یک اقتصاد متنوع و پایدار که کمتر به منابع نفتی وابسته است، تحقق اهداف بلندپروازانه ولیعهد این کشور (محمد بن سلمان) را دنبال می‌کند.

مالزی در پی تجارت آزاد با شورای همکاری خلیج فارس

وزیر سرمایه‌گذاری، تجارت و صنعت مالزی از مذاکرات این کشور با کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس به‌منظور نهایی‌سازی یک توافق‌نامه تجارت آزاد با این کشورها خبر داد؛ در واقع این توافق‌نامه، اولین از نوع خود با کشورهای عربی خواهد بود و به دنبال انعقاد آن، روابط تجاری میان مالزی و کشورهای عربی خلیج فارس به شکل چشمگیری رشد خواهد کرد.

او تأکید کرد: "مالزی در تلاش است تا این توافق‌نامه را به عنوان یک بلوک واحد با شش کشور

عضو شورای همکاری خلیج فارس به سرانجام برساند. ما به منظور تقویت روابط میان مالزی و کشورهای خاورمیانه، در پی آن هستیم که با این کشورها توافق‌های دوجانبه‌ای منعقد کنیم."

شایان توجه است که تاکنون مالزی، هفت توافق‌نامه تجارت آزاد دوجانبه و ۹ توافق‌نامه تجارت آزاد چندجانبه با چندین کشور منعقد کرده است.

از سوی دیگر شورای همکاری خلیج فارس نیز در ماه مارس ۲۰۲۳، بر اهمیت تقویت روابط میان کشورهای عضو این شورا و مالزی در تمامی زمینه‌ها تأکید کرده بود. همچنین در سال ۲۰۱۱، شورای همکاری خلیج فارس و مالزی توافق‌نامه چارچوب همکاری‌های اقتصادی، تجاری، فنی و سرمایه‌گذاری را امضا کردند که به موجب آن، یک کمیته مشترک برای پیگیری اجرای آن تشکیل شد.

در سال‌های اخیر رهبران مالزی و کشورهای خلیج فارس، به توسعه روابط دوجانبه در زمینه‌های مختلف به‌ویژه اقتصادی، علمی، فنی و نظامی پرداخته‌اند. در همین راستا وزیر امور خارجه مالزی در ماه فوریه اعلام کرد که مالزی در سپتامبر یا اکتبر سال جاری، میزبان اجلاس سران آسه‌آن و شورای همکاری خلیج فارس خواهد بود. شایان ذکر است که کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس در سال ۱۹۹۰ روابط رسمی خود را با سازمان آسه‌آن که در سال ۱۹۷۶ توسط ۱۰ کشور جنوب شرقی آسیا تأسیس شده بود، برقرار کردند.

خرید بزرگ‌ترین کشتی حمل LNG جهان توسط قطر

شرکت "قطر انرژی" در حال مذاکره با سه شرکت بزرگ کره‌ای به منظور ساخت ۲۰ کشتی حمل گاز طبیعی مایع (LNG) است. مذاکرات فعلی با شرکت‌های هانوا اقیانوس، صنایع سنگین سامسونگ و مهندسی کشتی‌سازی و دریایی کره در حال انجام است و انتظار می‌رود این قرارداد در آینده نزدیک نهایی شود. ارزش این قرارداد، بالغ بر ۶.۶ میلیارد دلار برآورد شده است.

این کشتی‌های حمل گاز طبیعی مایع، از نوع Q-Max، بزرگ‌ترین نوع در جهان خواهند بود و هر کدام ظرفیت حمل ۲۷۱ هزار مترمکعب گاز طبیعی مایع را دارا خواهند بود؛ این در حالی است که ظرفیت کشتی‌های معمولی حمل گاز طبیعی مایع، ۱۷۴ هزار مترمکعب است.

شایان توجه است که این کشتی‌های جدید حمل LNG که قادر به پهلوگیری در بیش از ۷۰ ایستگاه در سراسر جهان هستند، نقشی کلیدی در برنامه توسعه ناوگان دریایی شرکت "قطر انرژی" ایفا خواهند کرد. شرکت "قطر انرژی" طرح ساخت این کشتی‌های جدید را با هدف حمایت از پروژه‌های افزایش تولید

LNG از میادین شمالی قطر و همچنین پروژه گلدن پس در ایالات متحده آمریکا اجرا می‌کند. علاوه بر این، ناوگان جدید دریایی، به‌منظور به‌روزرسانی و افزایش ظرفیت حمل‌ونقل LNG در بلندمدت را پیگیری می‌کند. قابل توجه است که کشتی‌های ترابری گاز طبیعی مایع Q-Max، با توجه به ظرفیت بالای خود، منجر به کاهش قابل ملاحظه هزینه‌های حمل‌ونقل خواهند شد.

ناوگان فعلی شرکت قطر انرژی، شامل کشتی‌های Q-Flex، Q-Max و کشتی ترابری گاز طبیعی مایع معمولی است که به بازارهای LNG در آسیای شرقی، شبه‌قاره هند، اروپا و مدیترانه خدمات می‌دهند. ناوگان جدید، متناسب با پروژه توسعه میدان شمالی که بزرگ‌ترین پروژه LNG در حال ساخت در جهان به شمار می‌رود، طراحی شده است که هدف آن، افزایش ظرفیت تولید LNG از ۷۷ میلیون تن در سال به ۱۱۰ میلیون تن تا سال ۲۰۲۶ است.

در واقع درحالی‌که قطر به برداشت حداکثری از میدان گازی پارس جنوبی که در این کشور تحت عنوان "میدان شمالی" شناخته می‌شود، مشغول است، ایران برای بیش از دو دهه درگیر تحریم‌هاست؛ تحریم‌هایی که عملاً سرمایه‌گذاری خارجی در سمت ایرانی میدان را به صفر رسانده است.

ویتنام در پی توافقنامه مشارکت جامع اقتصادی با امارات

اخیراً نخست‌وزیر ویتنام در دیداری با وزیر مشاور امور تجارت خارجی امارات متحده عربی و رهبران ۱۹ شرکت بزرگ این کشور، خواستار نهایی شدن سریع مذاکرات توافقنامه مشارکت اقتصادی جامع میان ویتنام و امارات متحده عربی (CEPA) شد. وی همچنین بر تمایل ویتنام مبنی بر بهره‌گیری از تجربیات امارات در حوزه‌های مختلف تأکید کرد.

در این دیدار، هر دو طرف بر ضرورت تقویت همکاری‌های جامع و ارتقای روابط دوجانبه تأکید کردند و در مورد نهایی‌سازی و امضای توافقنامه CEPA، با هدف گسترش و ارتقای همکاری‌های اقتصادی میان دو کشور توافق کردند.

در همین راستا نخست‌وزیر ویتنام پیشنهاد کاهش تعرفه برخی از کالاها را ارائه کرد تا شرایط برای افزایش تجارت دوطرفه به میزان ۱۰ میلیارد دلار فراهم شود. نخست‌وزیر ویتنام همچنین به اهمیت همکاری در زمینه‌های انرژی، نفت و گاز، توسعه صنعت غذای حلال و ترویج صادرات محصولات حلال، آبیان، میوه‌های تازه و غذاهای فراوری شده ویتنام به امارات و خاورمیانه تأکید کرد.

علاوه بر این نخست‌وزیر تایوان، امارات را به حمایت از ایجاد مرکز مالی بین‌المللی در شهر هوشی‌مین

و سرمایه‌گذاری در سایر بخش‌ها تشویق نمود.

توسعه همکاری‌های اقتصادی میان بحرین و روسیه

اخیراً سفیر بحرین در مسکو با مشاور رئیس‌جمهور روسیه دیدار کرد و به بررسی راه‌های تقویت همکاری‌های دوجانبه در زمینه‌های مختلف پرداخت. در این دیدار که در پایتخت روسیه برگزار شد، طرفین درباره حضور بحرین در رویدادهای اقتصادی مهم روسیه در سال جاری میلادی گفتگو کردند.

مشاور رئیس‌جمهور روسیه در این دیدار با اشاره به تمایل بحرین برای توسعه روابط با روسیه، اظهار داشت: "مشارکت بحرین در رویدادهای بزرگ اقتصادی روسیه، حاکی از علاقه‌مندی این کشور به تقویت روابط دوجانبه است. ما به همکاری‌های گسترده‌تر در حوزه‌هایی مانند تجارت، انرژی و مسائل انسانی نیز امیدواریم."

همچنین در این دیدار، توسعه همکاری‌های زیست‌محیطی بین روسیه و بحرین مورد تأکید قرار گرفت و طرفین درباره برگزاری نمایشگاه اختصاصی بحرین در حوزه سنت‌ها و فرهنگ محلی، به تبادل نظر پرداختند.

متقابلاً سفیر بحرین، بر اولویت همکاری‌های اقتصادی و تجاری بین دو کشور تأکید کرد و از مشارکت بحرین در رویدادهای اقتصادی روسیه به‌عنوان فرصتی برای تقویت روابط اقتصادی یاد کرد.

شایان توجه است که اخیراً روابط بحرین و روسیه گسترش یافته است؛ در واقع سفر ولادیمیر پوتین به منامه در ژوئن ۲۰۲۲، نقطه عطفی در روابط دو کشور به شمار می‌رود. علاوه بر این، پادشاه بحرین نیز در ماه می گذشته، به دعوت رئیس‌جمهور روسیه به مسکو سفر کرد.

بحرین و روسیه توافقنامه‌ای در زمینه همکاری‌های نظامی - فنی را در سال ۲۰۱۵ به امضا رساندند، به نحوی که بحرین در سال ۲۰۱۴، اولین خریدار سیستم ضد تانک روسی کورنت-ام بود.

کاهش کسری تجارت خارجی ترکیه

داده‌های جدید مؤسسه آمار ترکیه^۱ نشان می‌دهد کسری تجاری خارجی این کشور در ماه جولای نسبت به سال گذشته، با کاهش ۴۱٫۸ درصدی به ۷٫۳ میلیارد دلار رسید؛ این در حالی است که صادرات این کشور با افزایش روبرو شده و واردات آن کاهش یافته است.

بر اساس گزارش اخیر مؤسسه آمار، ارزش صادرات ترکیه در ماه گذشته، به ۲۲٫۵ میلیارد دلار رسید که

نسبت به جولای ۲۰۲۳، ۱۳٫۸ درصد افزایش نشان می‌دهد؛ اما واردات این کشور به طور سالانه ۷٫۸ درصد کاهش یافته و به ۲۹٫۸ میلیارد دلار رسیده است.

علاوه بر این، بر اساس آمار این مؤسسه، نسبت پوشش صادرات به واردات ترکیه از ۶۱٫۲ درصد در جولای ۲۰۲۳ به ۷۵٫۵ درصد در ماه گذشته بهبود یافته است. در همین راستا وزیر دارایی ترکیه در واکنش به این داده‌های تجاری در پلتفرم X نوشت: "ما در کاهش کسری حساب جاری بالا که یکی از عدم تعادل‌های کلان اقتصادی به شمار می‌رود، پیشرفت‌های قابل توجهی داشته‌ایم. کسری تجاری خارجی سالانه در ماه جولای نسبت به دوره مشابه سال گذشته، ۳۸٫۷ میلیارد دلار کاهش یافته است و این نشان‌دهنده کسری حساب جاری سالانه کمتر از ۲۰ میلیارد دلار در جولای است. در واقع کسری حساب جاری، در حال کاهش است و تأمین مالی خارجی، به طور قابل توجهی به روند کاهش تورم کمک می‌کند." بر اساس داده‌های جدید مؤسسه آمار، کسری تجاری خارجی ترکیه به استثنای واردات طلا و انرژی، ۲٫۹۸ میلیارد دلار بود و نسبت پوشش صادرات به واردات، ۸۷٫۳ درصد اعلام شد.

آمار جدید ارائه شده، مهم‌ترین مقاصد صادراتی ترکیه را کشورهای آلمان، بریتانیا، ایالات متحده و ایتالیا عنوان کرده است که در این میان، آلمان، در رتبه نخست مقصد صادراتی ترکیه قرار دارد. در رتبه‌های بعدی، بریتانیا و ایالات متحده قرار دارند؛ در همین راستا ارزش صادرات ترکیه به آلمان، ۱٫۷۵ میلیارد دلار، به بریتانیا، ۱٫۶ میلیارد دلار، به ایالات متحده، ۱٫۴۴ میلیارد دلار و به ایتالیا ۱ میلیارد دلار رسیده است؛ به نحوی که سهم این کشورها در درآمدهای کل صادراتی ترکیه، به ۳۰٫۶ درصد رسیده است.

علاوه بر این، حدود ۴۰ درصد از صادرات ترکیه، یعنی ۹٫۱ میلیارد دلار، به اتحادیه اروپا انجام شده است که نسبت به سال گذشته، ۶٫۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. در هشت‌ماهه نخست سال ۲۰۲۴، اتحادیه اروپا، ۴۲ درصد از صادرات ترکیه را به خود اختصاص داده است که رقم ۶۲٫۵ میلیارد دلار را شامل می‌شود. بر اساس داده‌های TÜİK، واردات ترکیه از چین و روسیه، به ترتیب ۴٫۱۶ میلیارد دلار و ۳٫۷۷ میلیارد دلار بود. آلمان پس از این دو کشور، با ۲٫۵ میلیارد دلار در رتبه بعدی قرار داشت. علاوه بر این، حجم واردات از ایتالیا نیز به ۱٫۴ میلیارد دلار رسید.

واردات کالاهای سرمایه‌ای ترکیه در ماه گذشته نسبت به سال گذشته، ۷٫۷ درصد کاهش یافته و به ۴٫۷ میلیارد دلار رسید. همچنین حجم واردات کالاهای واسطه‌ای نیز با کاهش ۸٫۹ درصدی مواجه شد و به رقم ۲۰٫۴۵ میلیارد دلار رسید. حجم واردات کالاهای مصرفی ترکیه در ماه جولای، ۴٫۵۶ میلیارد دلار بود که نسبت به ماه مشابه سال ۲۰۲۳، کاهش ۳٫۲ درصدی را نشان می‌دهد.

از ژانویه تا جولای، درآمدهای صادراتی ترکیه به ۱۴۸,۷ میلیارد دلار رسید که نسبت به سال گذشته، ۴,۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. با این حال، حجم واردات ترکیه به میزان ۸,۳ درصد نسبت به سال قبل کاهش یافته و به رقم ۱۹۸,۷ میلیارد دلار رسیده است. در نتیجه، کسری تجاری خارجی ترکیه در مقایسه با هشت‌ماهه نخست سال ۲۰۲۳، ۳۲,۴ درصد کاهش یافته و به ۴۹,۹ میلیارد دلار رسیده است.

شایان توجه است که دولت ترکیه برای سال ۲۰۲۴، هدف درآمدهای صادراتی ۲۶۷ میلیارد دلاری را تعیین کرده است و برای واردات در سال ۲۰۲۴، ۳۷۲,۸ میلیارد دلار پیش‌بینی کرده است. بر همین اساس برآوردها از کسری تجاری خارجی ترکیه برای سال جاری، ۱۰۵,۸ میلیارد دلار است.

قطر به دنبال خرید دارایی‌های شرکت نفت روسیه در آلمان

اخیراً هیئتی از مقامات قطر به برلین سفر کردند و با دفتر صدراعظم آلمان در مورد خرید دارایی‌های شرکت نفتی "روس نفت" مذاکراتی را انجام داده‌اند. بر اساس گزارش منابع آگاه، موضع دولت آلمان نسبت به این معامله مثبت بوده و آماده تأیید آن است؛ لذا در حال حاضر نهایی‌شدن این توافق، به نظر نهایی روس نفت و خریدار بستگی دارد.

شایان توجه است که قطر، به‌عنوان آخرین متقاضی خرید دارایی‌های شرکت نفت دولتی روس نفت در آلمان است که پس از بحران انرژی جهانی ناشی از حمله روسیه به اوکراین توسط دولت آلمان توقیف شده بود. دولت آلمان در سپتامبر ۲۰۲۲، مدیریت موقت روس نفت دوپچلند و RN Refining and Marketing را به دلیل تحریم‌های بین‌المللی بر عهده گرفت و این مدیریت تاکنون چندین بار تمدید شده است. حصول به این توافق میان آلمان و قطر، می‌تواند به کشمکش قانونی و نظارتی دوساله بر سر ساختار داخلی "روس نفت" پایان دهد.

در حال حاضر با خروج سایر شرکت‌های علاقه‌مند به خرید دارایی‌های شرکت "روس نفت" از فرایند مزایده از جمله صنایع ریالینس هند، قطر به تنها خریدار باقی‌مانده آن تبدیل شده است. این معامله، می‌تواند نقش قطر را به‌عنوان یک بازیگر کلیدی در بازار انرژی جهانی تقویت کند.

بر اساس نظر کارشناسان، به دلیل مشکلات مالی ناشی از تحریم‌ها، خریدار باید از خارج از اتحادیه اروپا باشد. صندوق سرمایه‌گذاری قطر که در حال حاضر حدود ۱۹ درصد از سهام روس نفت را در اختیار دارد، به دنبال گسترش عملیات جهانی خود است. در واقع قطر، به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین تولیدکنندگان گاز جهان، در حال توسعه حضور خود در بخش نفت از طریق این مشارکت است.

خرید ۱,۱ میلیارد دلاری شرکت هوافضای دبی

اخیراً شرکت هوافضای دبی^۱، به‌عنوان یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌های اجاره هواپیما در جهان، اعلام کرد که توافق‌نامه‌ای را به‌منظور خرید ۲۳ فروند هواپیما به ارزش کل حدود ۱,۱ میلیارد دلار به امضا رسانده است. این خرید شامل هواپیماهایی با میانگین سنی ۳ سال و میانگین مدت زمان باقی‌مانده اجاره ۸,۸ سال است.

در حال حاضر این هواپیماها به ۱۳ شرکت هواپیمایی در ۹ کشور مختلف اجاره داده شده‌اند. بر اساس این گزارش، ۹۱ درصد از این مجموعه را هواپیماهای بدنه باریک تشکیل داده و ۸۶ درصد آن‌ها، مجهز به فناوری نسل جدید هستند. مدیرعامل شرکت هوافضای دبی، در این خصوص گفت: "با اضافه شدن این مجموعه جدید به ناوگان ما، خوشحالیم که شش مشتری جدید از شرکت‌های هواپیمایی را به پایگاه مشتریان جهانی و متنوع خود اضافه می‌کنیم. همچنین در پی خرید این مجموعه هواپیما، ناوگان هواپیماهای نسل جدید و کم مصرف قطر حدود چهار درصد بهبود یابد."

قابل توجه است که شرکت سرمایه‌گذاری هوافضای دبی با مالکیت و مدیریت ناوگانی متشکل از حدود ۵۰۰ هواپیمای ایرباس، ATR و بوئینگ به ارزش بیش از ۱۷ میلیارد دلار، به‌عنوان یک شرکت پیشرو در زمینه اجاره هواپیما شناخته می‌شود. واحد مهندسی این شرکت نیز خدمات تعمیر و نگهداری و بازسازی را به مشتریانی در اروپا، خاورمیانه، آفریقا و جنوب آسیا ارائه می‌دهد.

هواپیماهای جدید، تا پایان سال ۲۰۲۴ به ناوگان شرکت هوافضای دبی اضافه خواهد شد و به تقویت موقعیت شرکت هوا فضای دبی در بازار جهانی اجاره هواپیما کمک شایانی خواهد کرد.

پروژه تاپی به‌زودی اجرایی می‌شود؟

اخیراً وزارت امور خارجه افغانستان بار دیگر اعلام کرده است که پروژه بزرگ خط لوله گاز تاپی که کشورهای ترکمنستان - افغانستان - پاکستان - هند را به یکدیگر متصل می‌کند، در آینده نزدیک آغاز خواهد شد. سرپرست وزارت امور خارجه، در یک نشست خبری اعلام کرد که تمامی آمادگی‌ها برای شروع این پروژه به انجام رسیده و هر دو کشور افغانستان و ترکمنستان آماده هستند تا این طرح مهم را به‌صورت رسمی اجرایی کنند. وی همچنین ترکمنستان را یکی از مهم‌ترین شرکای اقتصادی افغانستان دانست که پروژه‌های مشترکی مانند تاپی، تاپ، کاسا ۱۰۰۰ و راه‌آهن را با این کشور در دست اجرا دارند.

۱ - این شرکت در سال ۲۰۰۶ تأسیس شده است و به‌عنوان یک شرکت هواپیمایی جهانی فعالیت می‌کند و به دو شاخه "سرمایه‌گذاری هوا فضای دبی" و "واحد مهندسی هوا فضای دبی" تقسیم شده است.

طول پروژه تاپی، ۱۸۴۰ کیلومتر است و قرار است ۳۳ میلیارد مترمکعب گاز را از ترکمنستان به کشورهای افغانستان، پاکستان و هند منتقل کند. ۲۱۴ کیلومتر از این خط لوله در ترکمنستان ساخته شده و کار ساخت بخش باقیمانده آن، به زودی در خاک افغانستان آغاز خواهد شد. هزینه کل این پروژه، ۱۰ میلیارد دلار تخمین زده شده است.

بر اساس برنامه‌ریزی‌های انجام شده، ۵ میلیارد مترمکعب از ۳۳ میلیارد مترمکعب گاز صادراتی ترکمنستان، به افغانستان، ۱۴ میلیارد مترمکعب به پاکستان و ۱۴ میلیارد مترمکعب به هند منتقل خواهد شد.

سرپرست وزارت امور خارجه، پروژه تاپی را حائز نقش کلیدی در توسعه و رشد اقتصادی کشورهای دخیل، از جمله افغانستان، ترکمنستان، پاکستان و هند دانست. وی گفت: «این پروژه به صورت چشمگیری اقتصاد منطقه را متحول خواهد کرد و انرژی عظیمی از آسیای مرکزی به آسیای جنوبی منتقل خواهد شد.»

کار اجرای پروژه تاپی در سال ۲۰۱۸ میلادی با حضور مقامات عالی‌رتبه از افغانستان، ترکمنستان، پاکستان و هند در ولایت هرات آغاز شد، اما به دلایل نامشخص متوقف گردید؛ اما در حال حاضر طالبان مدعی است که با رفع این موانع، اجرایی شدن این پروژه عظیم تسهیل شده است؛ امری که چشم‌انداز روشنی برای همکاری منطقه‌ای ایجاد خواهد کرد.

با اجرای پروژه خط لوله تاپی، افغانستان سالانه حدود ۴۵۰ میلیون دلار از حق ترانزیت و ۵ میلیارد مترمکعب گاز طبیعی بهره‌مند خواهد شد.

پژوهش‌های تازه

تغییر نگاه آمریکایی‌ها به تجارت خارجی

بر اساس نتایج نظرسنجی اخیر مرکز پژوهش پپو، ۵۹ درصد از آمریکایی‌ها معتقدند که افزایش تجارت خارجی با سایر کشورها، بیش از آنکه برای ایالات متحده مفید باشد، به ضرر آن تمام شده است. این نظرسنجی که در آوریل ۲۰۲۴ انجام شد، نشان می‌دهد که دیدگاه‌های منفی نسبت به تجارت خارجی، به‌ویژه در میان جمهوری خواهان، افزایش یافته است.

در حال حاضر ۷۳ درصد از جمهوری خواهان و مستقل‌های متمایل به جمهوری خواهان، بر این باورند که ایالات متحده بیش از اینکه از تجارت خارجی سود برده باشد، متحمل ضرر شده است؛ این میزان نسبت به نظرسنجی‌ها در سال ۲۰۲۱، ۸ درصد افزایش داشته است. در مقابل، در میان دموکرات‌ها در مورد این مسئله اختلاف نظر وجود دارد؛ به نحوی که نیمی از دموکرات‌ها معتقدند که ایالات متحده از تجارت

خارجی سود بیشتری برده است؛ این در حالی است که ۴۷ درصد از آنان، نظر مخالف دارند.

این پژوهش همچنین نشان می‌دهد که تفاوت‌های جمعیتی و آموزشی، نقش مهمی در نوع دیدگاه‌های آمریکایی‌ها نسبت به تجارت خارجی ایفا می‌کند. فارغ‌التحصیلان دانشگاهی به مراتب بیشتر از کسانی که از تحصیلات کمتری برخوردارند، به منافع تجارت خارجی باور دارند؛ در همین راستا در میان هر دو حزب، افراد دارای مدرک کارشناسی، بیشتر از سایر افرادی که از تحصیلات پایین‌تری برخوردارند، معتقدند که ایالات متحده از افزایش تجارت بهره‌مند شده است.

بر اساس این نظرسنجی، دیدگاه‌های منفی نسبت به تجارت با چین در میان آمریکایی‌ها بالاست؛ به نحوی که ۴۷ درصد از پاسخ‌دهندگان معتقدند که چین بیشتر از آمریکا از روابط تجاری دوجانبه سود برده است. در مقابل تنها ۱۴ درصد از آمریکایی‌ها از نظر مشابهی در مورد روابط تجاری آمریکا با کانادا برخوردارند.

با وجود اهمیت این موضوع در کمپین انتخابات ریاست‌جمهوری ۲۰۲۴، تجارت جهانی همچنان موضوعی با اولویت پایین‌تر برای بیشتر آمریکایی‌ها محسوب می‌شود. در نظرسنجی اولویت‌های سیاستی سال ۲۰۲۴، پرداختن به تجارت جهانی در رده‌های پایانی قرار گرفت. این گزارش بر اساس دو نظرسنجی انجام شده از ۸۷۰۹ و ۹۴۲۴ بزرگسال آمریکایی در آوریل و ژوئیه ۲۰۲۴ تهیه شده است.

پیش بینی سازمان تجارت جهانی از آینده تجارت

نسخه جدید "شاخص تجارت کالایی سازمان تجارت جهانی"، گزارشی که توسط سازمان تجارت جهانی (WTO) منتشر می‌شود و بینش‌های روزآمدی در مورد روندهای تجارت جهانی کالا ارائه می‌دهد، اخیراً منتشر شد. این شاخص با ترکیب چندین شاخص کلیدی مرتبط با تجارت، از جمله سفارش‌های صادراتی، حمل‌ونقل هوایی بین‌المللی، قطعات الکترونیکی، و تولید و فروش خودرو، نمای کلی و جامعی از وضعیت فعلی و آتی تجارت جهانی کالاها ارائه می‌کند.

این گزارش که به صورت منظم منتشر می‌شود، به عنوان یک سیستم هشدار اولیه برای تغییرات احتمالی در الگوهای تجارت جهانی عمل می‌کند و به سیاست‌گذاران، کسب‌وکارها و تحلیل‌گران کمک می‌کند تا روندهای آتی در عرضه و تقاضا را پیش‌بینی کنند. شاخص‌های مورد استفاده در این گزارش، طیفی از عوامل مؤثر بر تجارت کالا، از جمله اختلالات زنجیره تأمین، تغییرات در تقاضای مصرف‌کننده، و تنش‌های ژئوپلیتیک را بازتاب می‌دهند.

شاخص تجارت کالا به‌ویژه به این دلیل ارزشمند است که نه تنها عملکرد فعلی را دنبال می‌کند، بلکه

چشم‌اندازهای کوتاه‌مدت تجارت جهانی را نیز پیش‌بینی می‌نماید. خوانش ۱۰۰ در این شاخص به معنای رشد مطابق با روند است، در حالی که مقادیر بالاتر یا پایین‌تر از این آستانه نشان‌دهنده عملکرد بالاتر یا پایین‌تر از روند عادی تجارت است. این ابزار برای نظارت بر سلامت اقتصادی و اتخاذ تصمیمات آگاهانه در حوزه تجارت بین‌المللی و سیاست اقتصادی بسیار حیاتی است. نکات کلیدی گزارش اخیر در ادامه می‌آید:

۱. در گزارش اخیر، آخرین مقدار شاخص تجارت (که با خط آبی نشان داده شده است) عدد ۱۰۳ را نشان می‌دهد که بالاتر از شاخص حجم تجارت سه‌ماهه (خط سیاه) و مقدار پایه ۱۰۰ برای هر دو شاخص است. این امر نشان می‌دهد که رشد حجم تجارت کالا در سه‌ماهه دوم و سوم سال ۲۰۲۴ مثبت باقی خواهد ماند، به‌ویژه زمانی که آمار رسمی برای این دوره‌ها منتشر شود.

۲. پس از اینکه حجم تجارت جهانی کالا از سه‌ماهه پایانی سال ۲۰۲۲ ثابت ماند، این حجم در سه‌ماهه چهارم سال ۲۰۲۳ شروع به افزایش کرد و در سه‌ماهه اول سال ۲۰۲۴ شتاب گرفت. در سه‌ماهه اول سال ۲۰۲۴، آخرین دوره‌ای که داده‌های آن موجود است، تجارت به میزان ۱,۰ درصد نسبت به سه‌ماهه قبل و ۱,۴ درصد نسبت به سال قبل افزایش داشته است.
۳. رشد سه‌ماهه در دو سه‌ماهه اخیر به‌طور میانگین ۰,۷ درصد بوده است که معادل ۲,۷ درصد به صورت سالانه است. این رقم بسیار نزدیک به آخرین پیش‌بینی سازمان تجارت جهانی در آوریل ۲۰۲۴ است که پیش‌بینی افزایش ۲,۶ درصدی حجم تجارت جهانی کالا در سال ۲۰۲۴ را داشت.

۴. داده‌های اخیر بر اساس ارزش نشان می‌دهد که رشد تجارت در اروپا کمتر از انتظار و در سایر مناطق بیشتر از انتظار بوده است. بنابراین، ممکن است لازم باشد که پیش‌بینی‌های منطقه‌ای سازمان تجارت جهانی در به‌روزرسانی بعدی پیش‌بینی‌های تجاری که در اواسط اکتبر منتشر خواهد شد، اصلاح شود.
۵. همه شاخص‌های جزئی این شاخص ترکیبی در حال حاضر بر روی روند یا بالاتر از آن قرار دارند، به‌جز شاخص اجزای الکترونیکی (۹۵،۴) که زیر روند و در حال کاهش است.
۶. شاخص‌های جزئی برای محصولات خودرویی (۱۰۳،۳)، حمل‌ونقل کانتینری (۱۰۴،۳) و حمل‌ونقل هوایی (۱۰۷،۱) همگی بالاتر از روند هستند، اگرچه به نظر می‌رسد شاخص محصولات خودرویی اخیراً از شتاب خود کاسته است.
۷. سفارش‌های جدید صادراتی (۱۰۱،۲)، که معمولاً پیش‌بینی‌کننده‌ترین بخش این شاخص است، به‌طور جزئی مثبت است اما روند نزولی دارد که می‌تواند در آینده نگران‌کننده باشد. شاخص مواد خام (۹۹،۳) تقریباً در سطح روند قرار دارد، اما در سه ماه گذشته به‌شدت کاهش یافته است.

هند همچنان سریع‌ترین اقتصاد بزرگ در حال رشد

گزارش "به‌روزرسانی توسعه هند: فرصت‌های تجاری هند در یک بستر جهانی متغیر (۲۰۲۴)" که اخیراً از سوی بانک جهانی منتشر شده، به رشد اقتصادی قوی هند اشاره می‌کند؛ رشدی که از طریق زیرساخت‌های عمومی و سرمایه‌گذاری‌های خصوصی تقویت شده است. اما کاهش سهم هند در تجارت جهانی به دلیل تعرفه‌های بالاتر بر کالاهای واسطه‌ای و کاهش رقابت‌پذیری صادرات نیز مورد توجه قرار گرفته است. گزارش استدلال می‌کند که برای دستیابی به اهداف صادراتی و افزایش اشتغال، هند باید صادرات خود را متنوع کرده و هزینه‌های لجستیکی را کاهش دهد. نکات کلیدی گزارش در ادامه آمده است:

۱. اقتصاد جهانی مقاوم بوده اما همچنان ضعیف است

رشد جهانی در سال ۲۰۲۳ به ۲٫۶ درصد در سال کاهش یافت، اما بیشتر از انتظارات قبلی در گزارش به‌روزرسانی توسعه هند در اکتبر ۲۰۲۳ بود. چندین اقتصاد بزرگ از جمله ایالات متحده و عربستان سعودی عملکرد بهتری از انتظار داشتند. فشارهای تورمی تا حدودی کاهش یافت و کاهش قابل توجهی در قیمت‌های جهانی کالاها مشاهده شد. با این حال، سیاست پولی همچنان نسبتاً محدود باقی ماند و تنش‌های ژئوپلیتیکی ادامه داشت. پیش‌بینی می‌شود که رشد جهانی در سال ۲۰۲۴ نیز در سطح ۲٫۶

درصد باقی بماند، که به‌طور قابل توجهی پایین‌تر از سطوح پیش از همه‌گیری کووید-۱۹ است.

۲. هند همچنان سریع‌ترین اقتصاد بزرگ در حال رشد باقی ماند

رشد اقتصادی هند از ۷,۰ درصد در سال مالی ۲۳-۲۰۲۲ (آوریل ۲۰۲۲ تا مارس ۲۰۲۳) به ۸,۲ درصد در سال مالی ۲۴-۲۰۲۳ افزایش یافت. از نظر تقاضا، این رشد عمدتاً به دلیل افزایش قابل توجه سرمایه‌گذاری، به ویژه سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های عمومی و سرمایه‌گذاری خصوصی در بخش املاک بود. از نظر عرضه، این رشد به دلیل بازگشت بخش تولید که از رونق بخش ساخت و ساز و هزینه‌های پایین‌تر ورودی بهره‌مند بود، حمایت شد.

۳. رشد سریع همراه با بهبود در بازار کار شهری بود

بازار کار شهری بین ژانویه و دسامبر ۲۰۲۳ به‌ویژه برای زنان و جوانان بهبود یافت. در سه‌ماهه سوم سال مالی ۲۴-۲۰۲۳ نرخ بیکاری شهری به پایین‌ترین سطح خود از سه‌ماهه دوم سال مالی ۱۸-۲۰۱۷ رسید، هرچند که بیکاری جوانان همچنان در سطح بالای ۱۶,۵ درصد باقی ماند. در همین حال، جمعیت کارگران شهری به عنوان سهمی از کل جمعیت شهری برای همه گروه‌ها (مردان، زنان و جوانان) افزایش یافت که نشان‌دهنده ظرفیت رو به رشد اقتصاد برای جذب نیروی کار پس از همه‌گیری است.

۴. بانک مرکزی هند نرخ بهره خود را ثابت نگه داشت

تورم در طول سال مالی در محدوده تحمل بانک مرکزی هند باقی ماند، به جز افزایش موقتی در ماه‌های ژوئیه-اوت ۲۰۲۳ که ناشی از افزایش قیمت مواد غذایی بود. تورم کل از میانگین ۶,۷ درصد در سال مالی ۲۳-۲۰۲۲ به ۵,۴ درصد در سال مالی ۲۴-۲۰۲۳ کاهش یافت و در ژوئیه ۲۰۲۴ به ۳,۵ درصد رسید. در همین حال، تورم پایه در ماه مه ۲۰۲۴ به پایین‌ترین سطح خود یعنی ۳,۰ درصد رسید و سپس در ژوئیه کمی به ۳,۴ درصد افزایش یافت. برای حفظ تورم در محدوده تحمل و در عین حال حمایت از رشد، کمیته سیاست پولی بانک مرکزی هند در نشست اگوست ۲۰۲۴ نرخ بهره را در سطح ۶,۵ درصد ثابت نگه داشت.

۵. کسری حساب جاری کاهش یافت

کسری حساب جاری هند در سال مالی ۲۴-۲۰۲۳ به‌طور قابل توجهی کاهش یافت و از ۲,۰ درصد تولید ناخالص داخلی در سال مالی قبل به ۰,۷ درصد تولید ناخالص داخلی رسید. این بهبود به دلیل کاهش کسری تجاری ناشی از کاهش قیمت جهانی نفت و رشد قوی صادرات، به‌ویژه در بخش الکترونیک، سنگ آهن و داروسازی بود. صادرات خدمات نیز به رشد خود ادامه داد. ورود سرمایه‌گذاری‌های خارجی به بازار

سهام قابل توجه بود و کاهش در سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) را جبران کرد. ثبات روپیه در برابر دلار آمریکا و افزایش نرخ ارز اسمی موثر (NEER) نشان‌دهنده چشم‌انداز مثبت اقتصادی کشور، ورود قوی سرمایه‌های پورتفوی و ذخایر قابل توجه ارز خارجی است.

۶. کسری مالی دولت کاهش یافت

کسری مالی دولت در سال مالی ۲۴-۲۰۲۳ به ۸,۵ درصد تولید ناخالص داخلی کاهش یافت. کسری مالی دولت مرکزی نیز به ۵,۶ درصد تولید ناخالص داخلی کاهش یافت که نسبت به ۶,۴ درصد در سال گذشته بهبود قابل توجهی داشت. این بهبود به دلیل رشد درآمدها، به‌ویژه از طریق مالیات بر درآمد شخصی و مالیات بر درآمد شرکت‌ها رخ داد. در حالی که هزینه‌های سرمایه‌ای دولت مرکزی ۲۸ درصد افزایش یافت، هزینه‌های جاری تنها ۱,۲ درصد رشد کرد که پایین‌تر از رشد اسمی تولید ناخالص داخلی بود و به کاهش هزینه‌های کلی به عنوان سهمی از تولید ناخالص داخلی کمک کرد. کسری مالی ترکیبی ایالت‌ها نیز در سال مالی ۲۴-۲۰۲۳ نسبت به سال مالی ۲۳-۲۰۲۲ اندکی افزایش یافت و به ۲,۹ درصد تولید ناخالص داخلی رسید که ناشی از افزایش هزینه‌های سرمایه‌ای بود. بدهی عمومی نیز به ۸۳,۹ درصد تولید ناخالص داخلی در سال مالی ۲۴-۲۰۲۳ افزایش یافت، در حالی که این نسبت در سال مالی ۲۳-۲۰۲۲ برابر با ۸۲,۵ درصد بود.

۷. چشم‌انداز اقتصادی میان‌مدت مثبت است

پیش‌بینی می‌شود که رشد اقتصادی در سال مالی ۲۵-۲۰۲۴ در سطح ۷,۰ درصد باقی بماند، هرچند که تأثیرات محیط خارجی ضعیف و اثرات گذار از همه‌گیری کاهش یافته است. ریسک‌های خارجی برای چشم‌انداز همچنان قابل توجه هستند. به‌ویژه تنش‌های ژئوپلیتیکی می‌تواند فشارهایی بر قیمت کالاها و زنجیره‌های تأمین حیاتی وارد کند و تورم مجدد می‌تواند نرخ بهره جهانی را در سطوح بالا نگه دارد. با این وجود، چشم‌انداز میان‌مدت مثبت باقی می‌ماند. افزایش قابل توجه سرمایه‌گذاری‌های عمومی در سال‌های اخیر باعث جذب سرمایه‌گذاری‌های شرکتی شود و بازگشت بخش کشاورزی و کاهش تورم می‌تواند رشد مصرف خصوصی را تقویت کند. تحت این سناریوی پایه، رشد قوی و کاهش تورم انتظار می‌رود که فقر شدید و متوسط را کاهش دهد.

۸. انتظار می‌رود کسری مالی کاهش یابد و نسبت بدهی به تولید ناخالص داخلی را کاهش دهد

پیش‌بینی می‌شود که کسری مالی کل به کاهش خود ادامه دهد و به تدریج نسبت بدهی عمومی به تولید ناخالص داخلی را کاهش دهد. بودجه سال مالی ۲۵-۲۰۲۴ هدف خود را کاهش بیشتر کسری مالی

دولت مرکزی از ۵٫۶ درصد در سال مالی ۲۰۲۳-۲۴ به ۴٫۹ درصد در سال مالی ۲۰۲۴-۲۵ قرار داده است. این امر به دلیل کاهش مستمر هزینه‌های جاری به عنوان سهمی از تولید ناخالص داخلی خواهد بود. انتظار می‌رود رشد درآمد به دلیل بهبود در اداره مالیات، سود قوی شرکت‌ها و سود بالاتر از انتظار بانک مرکزی هند همچنان قوی بماند.

۹. کسری حساب جاری تثبیت خواهد شد

انتظار می‌رود کسری حساب جاری در حدود ۱ تا ۱٫۶ درصد تولید ناخالص داخلی تا سال مالی ۲۰۲۶-۲۷ باقی بماند. این ثبات به دلیل رشد قوی صادرات خدمات و گسترش مداوم صادرات کالاهای فناوری متوسط و پیشرفته خواهد بود.

۱۰. تمرکز ویژه: فرصت‌های تجاری هند در مواجهه با تغییرات جهانی

برای دستیابی به هدف ۱ تریلیون دلار صادرات تا سال ۲۰۳۰، هند باید صادرات خود را متنوع کند و مشارکت خود را در زنجیره‌های ارزش جهانی (GVCs) افزایش دهد. در طول دهه‌های گذشته، علی‌رغم رشد سریع اقتصادی، تجارت هند در کالاها و خدمات به عنوان درصدی از تولید ناخالص داخلی کاهش یافته و مشارکت هند در زنجیره‌های ارزش جهانی نیز افت کرده است.

۱۱. سیاست تجاری هند شامل اقدامات آزادسازی و افزایش حمایت‌گرایی است

سیاست تجاری فعلی هند شامل اقدامات آزادسازی و افزایش حمایت‌گرایی است. اجرای سیاست لجستیک ملی و ابتکارات دیجیتال برای کاهش هزینه‌های لجستیکی گام‌های مثبتی در جهت تقویت تسهیل تجارت و رقابت‌پذیری است.

۱۲. هند می‌تواند اصلاحاتی در سه حوزه انجام دهد. به بیان دیگر یک استراتژی متمرکز برای دستیابی به هدف ۱ تریلیون دلار صادرات باید شامل اقدامات زیر باشد:

- کاهش بیشتر هزینه‌های تجاری

- کاهش موانع تجاری

- بازمبانی توافق‌نامه‌های تجارت آزاد (FTAs) و گزینه‌های همگرایی منطقه‌ای.

انتخاب آینده ما: آموزش برای اقدام اقلیمی

گزارش اخیر بانک جهانی با عنوان "انتخاب آینده ما: آموزش برای اقدام اقلیمی" بر نقش حیاتی آموزش

در مقابله با تغییرات اقلیمی تأکید می‌کند. این گزارش تأکید دارد که آموزش می‌تواند افراد را با مهارت‌ها و دانش لازم برای سازگاری و کاهش اثرات تغییرات اقلیمی توانمند سازد. همچنین، به اثرات منفی تغییرات اقلیمی بر سیستم‌های آموزشی، به‌ویژه در کشورهای کم‌درآمد، اشاره دارد. گزارش توصیه‌هایی برای ادغام مهارت‌های زیست‌محیطی در برنامه‌های آموزشی و افزایش ظرفیت معلمان ارائه می‌دهد. از آنجا که تغییرات اقلیمی یکی از مولفه‌های بسیار کلیدی تأثیرگذار بر تجارت جهانی است و ایران یکی از آسیب‌پذیرترین کشورها در برابر تغییرات اقلیم است، نکات کلیدی گزارش که در ادامه آمده است می‌تواند به بهبود سیاستگذاری در این زمینه کمک کند:

۱. آموزش ابزاری قدرتمند و کم‌استفاده برای مقابله با تغییرات اقلیمی است. تأمین مالی بیشتر در بخش آموزش می‌تواند نقش مهمی در کاهش اثرات و سازگاری با تغییرات اقلیمی ایفا کند.
۲. آموزش قوی‌ترین پیش‌بینی‌کننده آگاهی از تغییرات اقلیمی است و می‌تواند با تغییر دیدگاه‌ها، رفتارها، مهارت‌ها و نوآوری‌ها، نقش مهمی در کاهش و سازگاری با تغییرات اقلیمی ایفا کند.
۳. تنها ۱,۵ درصد از بودجه تغییرات اقلیمی در سال ۲۰۲۱ به بخش آموزش اختصاص یافته است.
۴. سیستم‌های آموزشی، به‌ویژه برای کشورهای فقیر، به دلیل تغییرات اقلیمی در معرض خطر هستند و باید برای مقابله با تغییرات اقلیمی سازگار شوند.
۵. کشورها به‌طور متوسط سالانه ۱۱ روز تحصیلی (۶ درصد سال تحصیلی) به دلیل تعطیلی مدارس ناشی از تغییرات اقلیمی از دست می‌دهند. در کشورهای کم‌درآمد این رقم به ۱۸ روز می‌رسد که می‌تواند منجر به کاهش یادگیری قابل‌توجهی برای کودکان شود.
۶. حتی در زمان باز بودن مدارس، دانش‌آموزان به دلیل افزایش دما دچار افت تحصیلی می‌شوند. در برخی از مناطق برزیل، دانش‌آموزان تا نیم سال تحصیلی را از دست می‌دهند.
۷. دولت‌ها می‌توانند با هزینه‌ای کم سیستم‌های آموزشی را برای مقابله با تغییرات اقلیمی سازگار کنند. بسته‌های تطبیقی با هزینه‌ای حدود ۱۸,۵۱ دلار برای هر دانش‌آموز طراحی شده است.
۸. ۷۹ درصد از جوانان در هشت کشور کم‌درآمد و متوسط اعتقاد دارند که کشورشان با بحران اقلیمی مواجه است.
۹. شکاف‌های اطلاعاتی و نادرست، از جمله آگاهی ناکافی از تغییرات اقلیمی، به کندی واکنش

به تغییرات اقلیمی کمک می‌کند.

۱۰. کمبود مهارت‌ها نیز باعث کندی در اقدام برای تغییرات اقلیمی شده است. برای گذار سبز به ۱۰۰ میلیون شغل جدید نیاز است، اما این مهارت‌ها هنوز به‌طور گسترده موجود نیست.
۱۱. جوانان خواهان اقدام هستند، اما احساس می‌کنند مهارت کافی ندارند. تنها ۳۲ درصد از دانش‌آموزان بنگلادشی می‌توانند به سؤالات ساده در مورد گازهای گلخانه‌ای پاسخ دهند.
۱۲. آموزش در مدارس می‌تواند شکاف‌های اطلاعاتی را پر کند و رفتارهای طرفدار محیط زیست را ترویج کند. یک سال آموزش بیشتر آگاهی از تغییرات اقلیمی را ۸٫۶ درصد افزایش می‌دهد.
۱۳. آموزش در سطوح متوسطه و دانشگاهی می‌تواند مهارت‌های سبز را در مقیاس وسیع ایجاد کند و گذار به سمت محیط‌زیست پایدار را تسریع بخشد.
۱۴. کمبود مهارت‌های پایه در جهان وجود دارد. ۷۰ درصد از کودکان ده‌ساله حداقل مهارت‌های سوادآموزی را ندارند.
۱۵. ۸۷ درصد از معلمان در شش کشور کم‌درآمد و دارای درآمد متوسط موضوعات تغییرات اقلیمی را در درس‌های خود تدریس می‌کنند، اما ۷۱ درصد از آن‌ها حداقل یک سؤال پایه درباره تغییرات اقلیمی را نادرست پاسخ داده‌اند.
۱۶. سیستم‌های آموزشی باید با مدیریت بهتر، زیرساخت‌های مناسب‌تر و تداوم یادگیری به تغییرات اقلیمی مقاوم شوند.
۱۷. تعطیلی مدارس به دلیل تغییرات اقلیمی به‌شدت نادیده گرفته شده است و اطلاعات رسمی درباره تعداد تعطیلی‌ها و شدت آن‌ها وجود ندارد.